

Jednotky dĺžky

1. Premena jednotiek dĺžky

Dĺžka je vzdialenosť medzi dvomi bodmi. Length is the distance between two points.

Medzi jednotky dĺžky patria:

milimeter (mm), centimeter (cm), decimeter (dm), meter (m) a kilometer (km).

Nie je praktické, aby sme na meranie veľmi dlhých alebo veľmi krátkych vzdialeností používali tie isté jednotky, preto jednotky medzi sebou premieňame (konvertujeme).

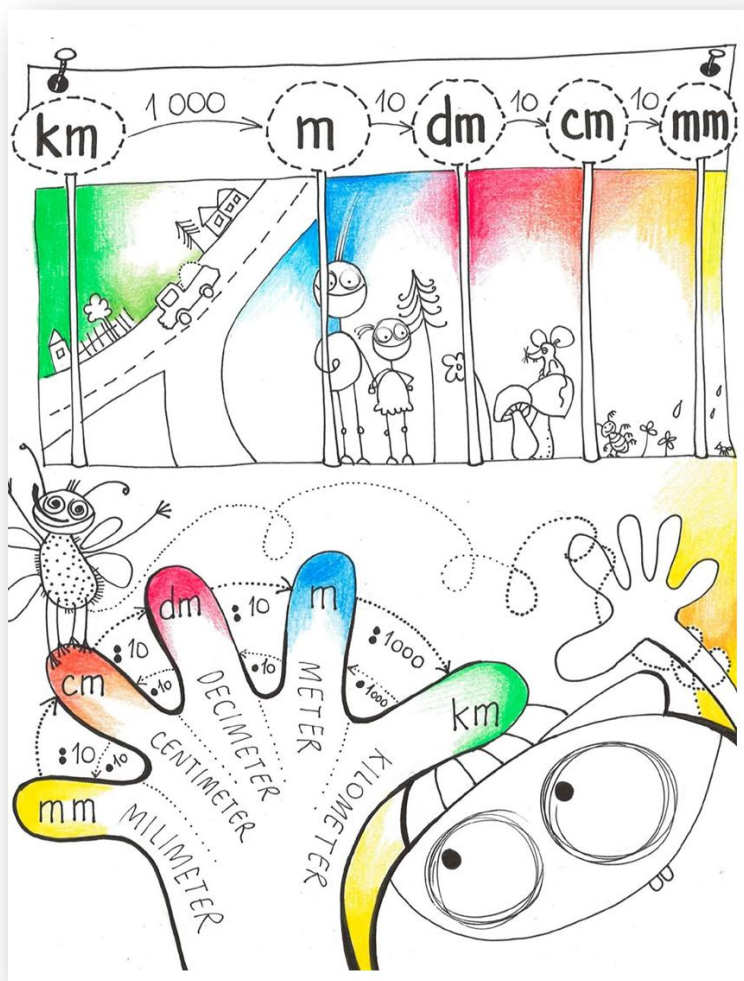
1. Napíš, v akej jednotke dĺžky by bolo vhodné vyjadriť:

a) vzdialenosť Brezno - Podbrezová	d) šírku tvojej triedy
b) výšku človeka	e) dĺžku zrnka ryže
c) dĺžku chodidla	f) výšku paneláku

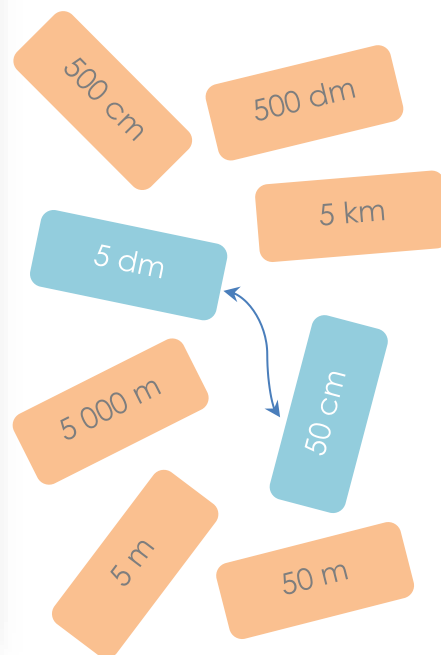
2. Na premenu jednotiek dĺžky môžeme použiť premieňaciu tabuľku, ale aj svoju vlastnú ruku – tú nosíme stále so sebou. :-) Pre každú premenu napíš správne číslo a znamienko násobenia alebo delenia. Prvé dve úlohy už sú vyriešené.

a) m na cm \rightarrow $\cdot 100$	d) dm na cm ?	g) cm na mm ?
b) dm na m \leftarrow $: 10$	e) mm na m ?	h) dm na mm ?
c) km na m ?	f) cm na dm ?	i) km na mm ?

Ktorú z týchto premien by sme v živote nevyužili?

3. Niektoré z mier na obrázku majú rovnakú dĺžku, len sú zapísané rôznymi jednotkami. Spoj tie, ktoré označujú rovnakú vzdialenosť. Jedna dvojica už je spojená.

4. Premeň jednotky:

1) 45 m = dm	11) 4 200 cm = mm	21) 2 000 m = km
2) 3 200 mm = dm	12) 5 000 cm = m	22) 420 000 dm = km
3) 17 m = cm	13) 84 000 cm = dm	23) 17 km = cm
4) 23 cm = mm	14) 570 000 cm = km	24) 13 dm = cm
5) 470 dm = m	15) 99 m = mm	25) 126 m = dm
6) 12 m = mm	16) 4 km = dm	26) 2 km = mm
7) 2 km = m	17) 523 dm = mm	27) 650 km = m
8) 48 500 dm = m	18) 6 800 m = cm	28) 18 dm = mm
9) 60 000 mm = m	19) 24 000 dm = cm	29) 31 m = cm
10) 70 000 m = mm	20) 145 000 mm = m	30) 500 m = km

5. Doplň správnu jednotku dĺžky:

1) 6 m = 600	11) 670 dm = 6 700	21) 76 km = 760 000
2) 1 200 dm = 120	12) 8 m = 800	22) 2 400 mm = 24
3) 30 cm = 300	13) 650 m = 65 000	23) 360 m = 36 000
4) 5 km = 50 000	14) 29 km = 290 000	24) 7 dm = 700
5) 6 300 cm = 630	15) 4 500 dm = 45	25) 52 m = 52 000
6) 75 000 cm = 75	16) 500 mm = 5	26) 63 000 dm = 630
7) 84 m = 8 400	17) 640 cm = 6 400	27) 14 km = 14 000
8) 57 m = 57 000	18) 3 400 cm = 340	28) 1 m = 10 000
9) 8 000 mm = 8	19) 56 500 mm = 565	29) 31 dm = 3 100
10) 20 000 mm = 20	20) 840 dm = 84	30) 0,5 m = 5

6. Premeň jednotky:

- a) 2,5 m = cm **Riešenie:** 1 m = 100 cm → $2,5 \cdot 100 = 250$
(posunieme čiarku o 2 miesta doprava) **2,5 m = 250 cm**
- b) 350 m = km **Riešenie:** 1 km = 1 000 m → $350 : 1 000 = 0,35$
(posunieme čiarku o 3 miesta doľava) **350 m = 0,35 km**
c) 1,3 m = mm	h) 0,05 km = m	m) 7,3 dm = m
d) 0,25 m = cm	i) 84 mm = dm	n) 3,1 m = cm
e) 750 m = km	j) 6,3 cm = mm	o) 7 800 m = km
f) 23,4 dm = cm	k) 51,4 m = dm	p) 0,5 dm = cm
g) 55 dm = m	l) 0,007 m = mm	q) 4 m = km

7. Napíš zlomkom alebo slovné, aká časť je:

- a) 1 m z kilometra **Riešenie:** 1 km = 1 000 m → 1 m – tisícina z km (1/1000)
- b) 25 cm z metra **Riešenie:** 1 m = 100 cm → 25 „sa zmestí“ do 100 – 4 krát
25 cm – štvrtina z m (1/4)
- c) 5 cm z decimetra **Riešenie:** 1 dm = 10 cm → 5 „sa zmestí“ do 10 – 2 krát
5 cm – polovica z dm (1/2)

d) 500 m z kilometra = ?	h) 50 cm z metra = ?
e) 1 cm z metra = ?	i) 10 cm z metra = ?
f) 250 mm z metra = ?	j) 1 cm z decimetra = ?
g) 1 dm z metra = ?	k) 20 mm z decimetra = ?

II. Jednotky dĺžky – otestuj sa

Vyber JEDNU správnu odpoveď:

- Kolko úloh je vyriešených správne?
 $32\text{ m} = 320\text{ cm}$ $67\text{ cm} = 6700\text{ mm}$
 $800\text{ mm} = 8\text{ dm}$ $72\text{ dm} = 720\text{ m}$
 $500\text{ dm} = 50\text{ m}$ $2\text{ mm} = 2\,000\text{ m}$
 $6\,000\text{ m} = 6\text{ km}$ $410\text{ cm} = 41\text{ dm}$
A) Všetky úlohy sú správne.
B) Polovica úloh je správne
C) Viac ako polovica úloh je správne.
D) Menej ako polovica úloh je správne.
- V záhradnom centre je súťaž: ktorý zákazník sa odhadom najviac priblížil ku skutočnej dĺžke lavičky, lavičku vyhrá. Kto z tipujúcich má najväčšiu šancu na výhru?
A) Vierka – 20 dm
B) Igor – 20 cm
C) Michal – 20 m
D) Nina – 20 mm
- Tibor porovnal dve dvojice dĺžok takto:
 $6\,520\text{ m} > 7\text{ km}$ $42\text{ dm} > 2\,437\text{ mm}$
A) Obe dvojice sú porovnané správne.
B) Obe dvojice sú porovnané nesprávne.
C) Iba prvá dvojica je porovnaná správne.
D) Iba druhá dvojica je porovnaná správne.
- Gitka, Bea a Miška venčia spolu psov. Gitka má vôdzku dlhú 5 m, Bea 485 cm a Miškina vôdzka meria 51 dm. Koho psík môže odbehnúť najďalej?
A) Gitkin
B) Miškin
C) Bein
D) všetky rovnako
- Ktoré dĺžky sú zoradené správne?
A) $1\text{ km} < 1\,200\text{ m} < 9\,700\text{ dm}$
B) $1\text{ km} < 9\,700\text{ dm} < 1\,200\text{ m}$
C) $1\,200\text{ m} < 1\text{ km} < 9\,700\text{ dm}$
D) $9\,700\text{ dm} < 1\text{ km} < 1\,200\text{ m}$
- O koľko dm je 75 m viac ako 345 dm?
A) 270 C) 405
B) 1 095 D) 420
- Elenka si chcela uplietť zo zvyškov vlny dvojmetrový šál. Zo žltej uplietla kus dlhý 527 mm, zo zelenej 52 cm a z modrej 5 dm. Akú dĺžku musí ešte uplietť z červenej vlny?
A) 453 mm C) 314 mm
B) 1 416 mm D) 629 mm
- Karol robí obdĺžnikový výbeh pre zajace. Dĺžka výbehu je 8 m, čo je o 2 m viac ako jeho šírka. Koľko metrov pletiva potrebuje na oplotenie výbehu?
A) 14 m C) 24m
B) 28 m D) 36 m
- Adela a Matej súťažili, kto zo svojich šnúrok v teniskách vytvorí dlhšieho šnúrkového hada. Adela mala šnúrku dlhú 1 m a 20 cm, Matejova šnúrka merala presne 135 cm. Ktoré z uvedených tvrdení nie je pravdivé?
A) Matejov šnúrkový had meria menej ako 2 m.
B) Adelina šnúrka je o 15 cm kratšia ako Matejova.
C) Matejov šnúrkový had je o 35 cm dlhší ako Adelin.
D) Ak by obaja spojili svoje šnúrky, maxihad by meral menej ako 5 m.
- Z okna triedy vidno zástavku autobusu. Nina si myslí, že je asi 2 km ďaleko, Eva vraví, že asi 20 dm, Braňov odhad je 200 m a Dušan tipuje 2 000 mm. Ktoré z detí má najreálnejší odhad?
A) Eva C) Braňo
B) Nina D) Dušan

Meranie dĺžky kedysi

V najstarších civilizáciách ľudia ešte nemali presné meradlá, ako ich poznáme dnes. Preto dĺžku merali pomocou **častí ľudského tela**.

Takéto meranie bolo jednoduché, ale nie vždy presné.

Používali sa napríklad tieto jednotky:

1 lakte' = 7 dlani

1 dlaň = 4 palce

1 palec ≈ 2,5 cm

Napríklad starí Slovania mali vlastnú sústavu mier. Zaujímavé je, že niektoré jednotky odvodzovali aj od **jačmenného zrnka**.

Každý národ mal svoje vlastné miery. Napríklad **egyptský lakte'** nemal rovnakú dĺžku ako **staroslovanský lakte'**.

To spôsobovalo veľký zmätok, najmä pri obchode a stavbách.

Meranie u starých Slovanov

• 1 palec = 5 jačmenných zŕn

• 1 piad' = 10 palcov

• 1 lakte' = 3 piade

Meranie v Anglicku

Yard

V Anglicku sa dĺžka merala v **yardoch**.

Yard bol vzdialenosť od palca natiahnutej ruky po špičku nosa.

Aby k zmätkom nedochádzalo, museli sa ľudia dohodnúť na **jednotnej sústave mier**, ktorá by platila všade rovnako. Tak vznikol **meter**. Slovo **meter** pochádza z gréckeho slova **metron**.

1 yard = 0,914 m

Spoločná miera – meter

metron = miera

Niektoré staré jednotky sa používajú dodnes:

- **stopa** – približne dĺžka ľudského chodidla. Používa sa najmä v **letectve** na určovanie výšky letu.
- **námorná míľa** – jednotka dĺžky používaná v **letectve a námorníctve**.

• 1 stopa ≈ 30 cm

• 1 stopa = 1/3 yardu

• 1 námorná míľa = 1 852 m

Zaujímavosť na záver

Rozpätie rúk človeka je približne rovnaké ako jeho výška.

Skús si to overiť!

